

1. Lūdzu, nosauciet dažus tipiskākos GRT, kuru dēļ cilvēki Latvijā institucionalizēti!

Atbilde:

Atklātā konkursa “Komunikācijas kampaņa par personām ar garīga rakstura traucējumiem (deinstitutionalizācijas atbalstam)” iepirkuma id. Nr.: LRLM2018/28-3-12/17/TP, tehniskās specifikācijas 17.lpp 2. atsauces materiālā un tehniskās specifikācijas 20.lpp, kā arī 22. lpp. 13. atsauces materiālā minēta garīgas attīstības traucējumu klasifikācija.

2. Kādi ir galvenie deinstitutionalizācijas šķēršļi?

Atbilde:

Atklātā konkursa “Komunikācijas kampaņa par personām ar garīga rakstura traucējumiem (deinstitutionalizācijas atbalstam)” iepirkuma id. Nr.: LRLM2018/28-3-12/17/TP, tehniskās specifikācijas 25. - 26.lpp sadaļā komunikācijas kampaņas loma aprakstīti galvenie deinstitutionalizācijas šķēršļi komunikācijas kontekstā.

3. Cik un kādas ir GRT aprūpes vietas Latvijā? Cik tajās ir pacienti?

Atbilde:

Atklātā konkursa “Komunikācijas kampaņa par personām ar garīga rakstura traucējumiem (deinstitutionalizācijas atbalstam)” iepirkuma id. Nr.: LRLM2018/28-3-12/17/TP, tehniskās specifikācijas 21.lpp pieejami dati par pilngadīgām personām ar GRT un viņiem pieejamajiem pakalpojumiem Latvijā.

4. Kādas ir tipiskākās institucionalizēto nepiepildītās vajadzības?

Atbilde:

Personu ar garīgas attīstības traucējumiem jūtas un vajadzības ir tādas pašas kā visiem cilvēkiem. Neskatoties uz vienādu diagnozi, cilvēku vajadzības ir atšķirīgas, tāpat kā intereses, talanti un sapņi, bet aprūpe institūcijā nav individualizēta. Ar to saistās cilvēku, kuri dzīvo ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās, nepiepildītās vajadzības un ilgas pēc māju sajūtas, ģimeniskām attiecībām, mīlestības, draudzības, kā arī – darba, sabiedrības sapratnes un pieņemšanas.

5. Kāda ir institucionalizēto ikdienu un aprūpe?

Atbilde:

Atbilstoši dienas kārtībai – celšanās, ēšana, nodarbības un gulētiešana visiem ilgstošas sociālās aprūpes institūcijas iemītniekiem vienā laikā, kopīgas radošās darbnīcas un saturīgas brīvā laika aktivitātes, mazāk – iespējas pabūt vienatnē. Aprūpe tiek nodrošināta 24 stundas diennaktī. Detalizētāku informāciju par cilvēku ikdienu institūcijās un tiem nodrošināto aprūpi varat iegūt, apskatot kādu no ilgstošas sociālās aprūpes institūciju mājas lapām tīmekļa vietnē, piem. VSAC “Rīga” <http://www.vsacriga.gov.lv/>

6. Ko domā paši institucionalizētie? Vai viņiem ir bail pamest aprūpes iestādi un iekļauties sabiedrībā? Vai viņi to ļoti labprāt darītu, par spīti šobrīd esošiem šķēršļiem? Vai ir veikta institucionalizēto aptauja par šiem jautājumiem?

Atbilde:

Labklājības ministrija līdz šim nav veikusi aptauju, tādēļ iesaka vērsties kādā no nevalstiskajām organizācijām, kuras pārstāv cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem intereses un tiesības. Piemēram, biedrībā "Resursu centrs cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem "Zelda"", kura sniedz atbalstu cilvēkiem, kuri atrodas ilgstošas sociālās aprūpes institūcijās un arī tiem cilvēkiem, kuri ir jau atstājuši ilgstošas sociālās aprūpes institūciju un dzīvo pastāvīgu dzīvi sabiedrībā. Biedrības rīcībā ir informācija par cilvēku bažām un sapņiem patstāvīgas un neatkarīgas dzīves izvēlei, kā arī informācija, kā norit šo cilvēku ikdienu pēc ilgstošas sociālās aprūpes institūcijas atstāšanas. Kontaktinformāciju skat.: <http://zelda.org.lv/about/kontakti>

7. And one additional thing - is there any possibility to visit one of the institutions? Should we contact and ask them directly?

Atbilde:

Aicinām sazināties ar kādu no 5 valsts finansētu ilgstošas sociālās aprūpes centru direktoriem un vienoties par vizītes norisi kādā no ilgstošas sociālās aprūpes institūcijām. Papildus norādām, ka institūcijā nedrīkstēs fotografēt un filmēt iemītniekus bez viņu pašu piekrišanas!

8. Vai ir veikti pētījumi par sabiedrības attieksmi pret personām ar GRT?

Atbilde:

Plānojam šādu pētījumu veikt šī gada decembrī.

9. Kādi ir tipiskie sekmīgie deinstitucionalizācijas piemēri Latvijā?

Atbilde:

Vienas no deinstitucionalizācijas mērķa grupas - cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem gadījumā:

- ir novērtētas un noteiktas cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem individuālās vajadzības pēc nepieciešamā atbalsta un sabiedrībā balstītiem sociālajiem pakalpojumiem;
- pašvaldība plāno sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu attīstību, t.sk. infrastruktūras izveidi, atbilstoši savas pašvaldības teritorijā dzīvojošo cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem, t.sk. to, kuri deinstitucionalizācijas procesā pārcelsies no ilgstošas sociālās aprūpes institūcijas uz dzīvi pašvaldībā;
- piesaistot ERAF finansējumu, pašvaldībā tiek izveidota vai pilnveidota cilvēku ar garīga rakstura traucējumiem vajadzībām atbilstošu sabiedrībā balstītu sociālo pakalpojumu infrastruktūra;
- cilvēks ar garīga rakstura traucējumiem saņem viņam nepieciešamo atbalstu un sabiedrībā balstītus sociālos pakalpojumus, ja, iespējams, mācās prasmju apguves programmās un iesaistās nodarbinātībā, u.c.

10. Kādi ir institucionalizēto demogrāfiskie rādītāji? Bērnu, pieaugušo un veco cilvēku attiecība? Cik ilga parasti ir institucionalizācija, kādi ir tipiskie agrākie institucionalizācijas vecumi un tipiskākie deinstitucionalizācijas vecumi?

Atbilde:

Dati pieejami Labklājības ministrijas tīmekļa vietnē - pārskatā par ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu sniegšanu 2017.gadā:
<http://www.lm.gov.lv/text/3863>

11. Kāds ir teorētiski nodarbināmo īpatsvars institucionalizēto vidū? (Darba tirgū piedalīties spējīgo un nespējīgo attiecība.) Cik daudz ir tādu, kuri nespēj (vai nevēlas) uzņemties arī vienkāršu un īslaicīgu darbu?

Atbilde:

Teorētiski no 3654 cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, kuri saņem valsts finansētus ilgstošas sociālās aprūpes institūcijā pakalpojumus, strādāt varētu 20%. Tā kā viņi atrodas institūcijās, kas praktiski nozīmē, ka daļai ir nepieciešama ievērojama apjoma aprūpe un atbalsts, tad nodarbināto skaits ir pavisam mazs (pārsvārā veicot ļoti vienkāršu un īslaicīgu darbu). Arī darba devēju stereotipi par cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem neveicina viņu iesaisti darba tirgū.